

Ekohydrologin työntäyteistä elämää

Juhani Päivänen

Heikki Kokkonen 2018. Majavaelämää. Maahenki Oy. 224 sivua.

Heikki Kokkonen valokuvateos muodostaa ikään kuin vastinparin Petri Nummen (2015) muutaman vuoden takaiselle Majavan lammella -tietokirjalle (ks. myös arvio, Päivänen 2015). Kirjat eivät kilpaile keskenään, vaan pikemminkin täydentävät toisiaan. Riistaekologi Nummen kirja on liki tyhjentävä esitys alkaen majavien sukupuusta ja päätyen kahden Suomessa esiintyvän majavalajin ekologiaan. Luontokuvaaja Kokkonen teoksen sekä sanallisen mutta erityisesti kuvallisen kertomuksen keskiössä on taas amerikanmajava asuinsijoiheen Patvinsuon tuntumassa Pohjois-Karjalassa.

Valokuvat ovat todella erinomaisia. Sitä vastoin kirjan taipuminen yhtenäiseksi tarinaksi näyttää ongelmalliselta: Otsikoissa käytettyjen kirjasyntyyppien ja -kokojen perusteella on vaikea seurata kirjan lukujen tasavertaisuutta tai alisteisuutta toisilleen. Asioiden jäsentymisen ymmärtämistä tukeva sisällysluettelokin puuttuu. Tekstin lomaan on asemoitu muutamia omin otsikoin ja taustavärein varustettuja hyviä tietoiskuja.

Kuvakertomus käynnistyy Patvinsuon kevät-hangilta. Tavoitteena on asemoida lukija ja kuvien katselija kirjan sisällön keskeisimpiin maisema- ja ekosysteemitasoihin.

Kirjan aihealueen varsinaisessa aloitusluvussa luontokuvaaja kohtaa ensi kertaa seuraavien 15 vuoden eläinystävänsä, majavan. Vasta sivulla 74 – ja silloinkin vain kuvatekstissä – kerrotaan Suomessa esiintyvän kaksi majavalajia. Lukijalta ikään kuin edellytetään esitietoja majavalajien esiintymisalueista tai päättelykykyä kirjan tekstiin katkeytyvistä vihjeistä.

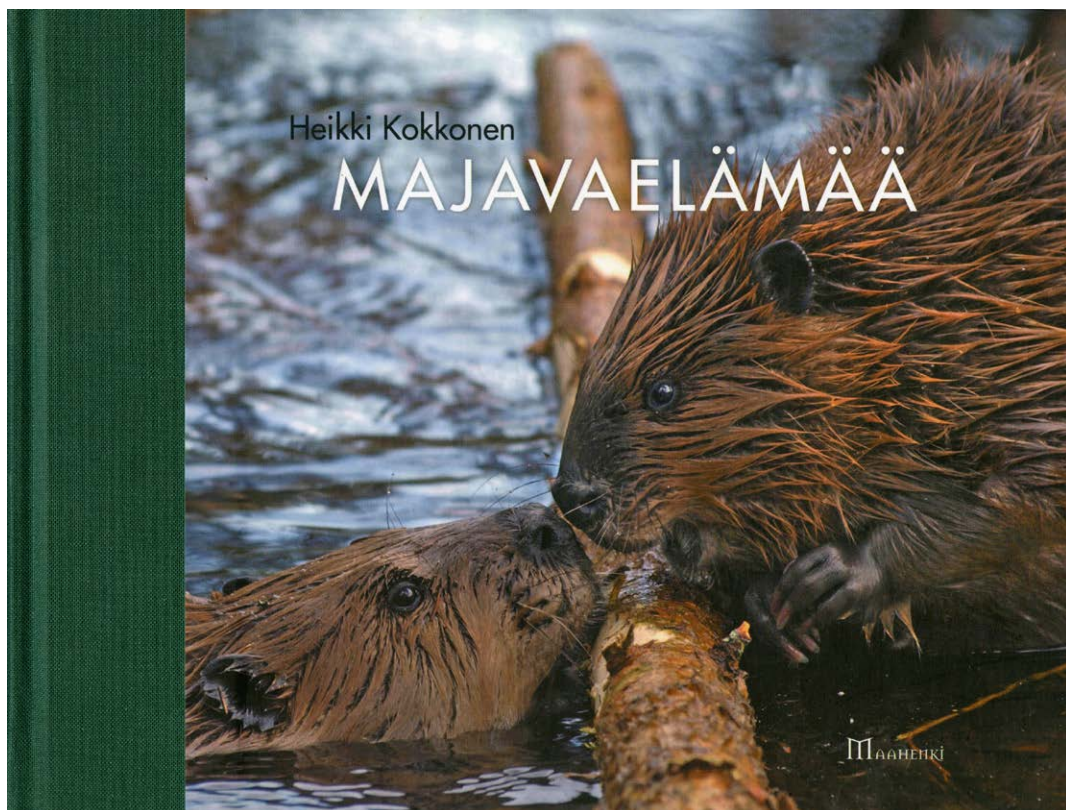
Tämän pitkäkhön johdattelun jälkeen majavien, muun eläimistön ja ympäröivien luonnonolojen seuranta jakaantuu luontevasti vuodenaikojen seuraileviin lukuihin kevät, kesä, syksy ja talvi.

Heikki Kokkonen on tehnyt valtaisan määrän kuvausretkiä majavien asuinsijoille ja sitkeästi odottanut sekä majavan että valaistuksen suhteen otollisinta kuvaushetkeä. Kuvia on kertynyt paljon ja vaikeinta on varmasti ollutkin julkaisuun hyväksyttävien kuvien valinta. Kuvatut majavat osoittautuvat perhekeskeisiksi, sosiaalisiksi otuksiksi, joiden luottamuksen kuvaaja on osin ostanut tuomalla kosteikkoekosysteemin ulkopuolelta lisäravintokasviksi esim. horsmaa. Asiaa tuntematon kirjan selailija saattaa harhautua ymmärtämään, että majavan aikaansaama suopuron tulvikko on levinnyt kivennäismaan horsmikkoon (s. 63) ja pihlajavesakkoon (s. 68).

Majavan sympaattisuutta lisää siinä esiintyvät ”inhimilliset piirteet” kuten turkinalaisen ihon rapsuttelu (s. 74) tai leifsegerstam-mainen kapellimestariasento (s. 107). Selittämättä kuitenkin jää, mihin majavaelämän tilanteeseen tuo takajaloilta kohti taivasta kurottava riemullinen asento liittyy.

Muutamissa kohdissa yleiskieleen kuulumattomia termejä (esim. pudas) käytetään siten, että käsitteen sisältö määritellään vasta kymmeniä sivuja ensi esiintymistään myöhemmin. Mutta ehkäpä kirjaa ei ole tarkoitettukaan luettavaksi järjestelmällisesti oppikirjan tapaan kannesta kanteen. Kirja kertoo, että terttualpi (s. 78) ei ole majavalle tavanomainen ravintokasvi. Mutta tuskin se myöskään täyttää ravintolisän – kuten kirja väittää – tunnusmerkistöä. Ravintolisillähän tarkoitetaan elintarvikkeita, jotka ulkomuotonsa tai käyttötapsansa puolesta poikkeavat tavanomaisista elintarvikkeista. Kuva sitä vastoin osoittaa kiistattomasti terttualpin soveltuvan lisäravintokasviksi majavalle.

Kameran muistikortille on tallentunut valikoiden kuvia myös ympäröivästä luonnosta. Erityisesti talvikuvien joukossa on ennennäkemättömän hienoja otoksia esim. mystisestä suvannosta (s. 186), ulpukanlehtien sulana pitämistä kohdista ohuella jääkannella (s.168) tai tippukiviluolaa muistuttavista jäätaideteoksista (s. 193–196).

Kaiken kaikkiaan kyseessä on vallan mainio luontovalokuvakirja, jossa kuvien erinomaisuus kompensoi moninkertaisesti tekstissä esiintyvät sanalliset hapuilut.

Amerikanmajava on Patvinsuolta löytänyt sille soveltuvia reviierejä. Laaja-alainen suojeltu suo kestänee tämän vieraslajin ”laidunnuksen” ja paikallisesti aiheuttamat tulvitukset.

Kirjallisuutta

- Nummi, P. 2015. Majavan lammella. Metsäkustannus Oy. 2015. 120 s.
- Päivänen, J. 2015. Hydrologiaan erikoistunut ekoinsinööri. Suo 66(2): 57–59.